

Aan de gemeenteraad

Datum : 12 november 2024
Zaaknummer : 4373606
Contactpersoon : Peter Swart
Telefoonnummer : 026 3774546

Onderwerp: Emissie-eisen wegenbouw in Arnhem 2024

Geachte voorzitter en leden,

Met deze brief informeren wij u over ons besluit van 12 november 2024 om emissie-eisen wegenbouw in Arnhem vast te leggen in de Routekaart Arnhem 2024

Inleiding

In het energietransitieprogramma New Energy made in Arnhem, dat in 2019 is vastgesteld door de raad, staan doelstellingen met betrekking tot duurzame mobiliteit. Enkele doelstellingen hebben betrekking op het groeien naar een zero emissie wagenpark in onze stad (bussen, doelgroepenvervoer, taxi's etc.) Binnen projecten zijn in dat kader de laatste jaren ervaringen opgedaan met de inzet van emissieloos bouw materieel (graafmachines, shovels etc.) en bouwtransport, zoals bijvoorbeeld bij de werkzaamheden aan de Hugo de Grootstraat. Deze ervaring heeft er onder andere toe geleid dat de gemeente Arnhem het Convenant Schoon en Emissieloos Bouwen van het ministerie van I&W heeft ondertekend ([collegebesluit van 24 oktober 2023](#)). Arnhem heeft ervoor gekozen om zich aan te sluiten bij de koplopers waarvan extra emissieloze inzet wordt verwacht: het zogenaamde ambitieuze niveau. Door ondertekening van het convenant kan Arnhem gebruik maken van de Regeling stimulering Schoon en Emissieloos Bouwen voor medeoverheden (SPUK SEB). Hierdoor kan Arnhem aanspraak maken op een bijdrage in meerkosten en ondersteuning in de vorm van kennis, handreikingen en tools. Het huidige besluit is een uitwerking van deze Convenant op lokaal niveau in de Arnhemse Routekaart 2024.

Door ervaring in verschillende projecten, in afstemming met de zero-emissie zone binnenstad en in samenspraak met onze preferente aannemers via marktdialogen is de Arnhemse routekaart 2024 SEB opgesteld. Met de Arnhemse routekaart wordt aangegeven op welke wijze het 'ambitieuze' niveau wordt ingevuld. In de Arnhemse routekaart zijn de minimale contract eisen opgenomen die gelden voor alle aanbestedingen van wegenbouwprojecten. Daarnaast wordt per project een afweging gemaakt of aannemers met gunningscriteria kunnen worden uitgedaagd tot inzet van meer emissieloos materieel en bouwtransport. Koplopers kunnen worden beloond voor hun investeringen en tegelijk stimuleren wij als overheid de aanschaf van zero emissie machines. De Arnhemse routekaart en aanpak is samen met

Datum : 12 november 2024
Zaaknummer : 4373606
Pagina : 2

onze aannemers tot stand gekomen en wordt met de markt geëvalueerd om blijvend af te stemmen op de ontwikkelingen in de markt. Deze aanpak zorgt voor een groeiproces waarmee we de 'vloot' van materieel en transportmiddelen verschonen. Hierdoor verlagen we de uitstoot van kooldioxide (= energietransitie en klimaat), fijn stof (= luchtkwaliteit) en stikstofoxides (= stikstofproblematiek).

In sommige projecten moeten we in overleg met de aannemers strengere eisen stellen vanwege de stikstofuitstoot. Er is dan sprake van stikstof depositie (neerslag) op een Natura 2000 gebied waardoor geen vergunning kan worden verkregen. Door nagenoeg emissieloos te werken kan deze depositie worden voorkomen en is het project vergunbaar. Deze projecten worden los van de eisen uit de Arnhemse routekaart beschouwd.

Emissie-eisen wegenbouw in Arnhem 2024

Arnhem wil op basis van de convenant Schoon en Emissieloos Bouwen de eisen vanaf 2024 scherper stellen om de luchtkwaliteit te verbeteren, een bijdrage te leveren aan de energietransitie, klimaat én de stikstofdepositie te verminderen op gevoelige natuurgebieden.

Arnhem heeft zich in oktober 2023 aangesloten bij de convenant Schoon en Emissieloos Bouwen, als één van de koplopers. Dat wil zeggen dat Arnhem de uitstoot eisen sneller wil toepassen dan volgens het basisniveau Routekaart van de Rijksoverheid. In bijgevoegd overzicht staat precies welke eisen voor welke categorie machines in Arnhem gaan gelden vanaf 2024.

Arnhem wil deze eisen scherper stellen omdat:

- a. De luchtkwaliteit in de stad op sommige plekken nog steeds tegen de grenswaarde aan zit en bouwmachines daar een flinke bijdrage aan leveren;
- b. De omslag van fossiele energie naar duurzame energie geholpen kan worden als wij voorschrijven dat ook wegenbouwmachines met duurzame energie geladen moeten worden;
- c. Bij de ca. 40 projecten per jaar die Arnhem laat uitvoeren in de stad, een flink aantal projecten niet uitgevoerd zouden kunnen worden indien de stikstofuitstoot te hoog is. Hiervoor zijn aannemers nodig die emissieloos kunnen bouwen. Arnhem heeft de unieke positie dat het dicht tegen een aantal gevoelige gebieden aan ligt (Natura 2000 gebieden).

Consequenties

Er bestaat een kans dat niet alle aannemers aan deze eisen kunnen voldoen. Om te kunnen voldoen aan de eisen van de gemeente Arnhem moeten aannemers kunnen beschikken over machines die voldoen aan onze zero emissie eisen. Hebben ze die niet, dan kunnen ze niet inschrijven op onze projecten. Om te voorkomen dat er een ongelijk speelveld ontstaat voor aannemers, heeft de gemeente Arnhem al twee keer een marktconsultatiebijeenkomst georganiseerd. Op 4 december 2023 was de tweede bijeenkomst, om aannemers te betrekken in het formuleren van haalbare ambitieuze eisen. Aannemers geven aan dat de eisen uit onze Arnhemse Routekaart haalbaar zijn. Daarmee hebben we

dit risico zo veel mogelijk verkleind. Voor elke aanbesteding wordt een marktverkenning of -consultatie gedaan met de vraag of op dat moment aannemers het gevraagde materieel kunnen aanbieden.

Aannemers die inschrijven met zero emissie machines moeten voldoende gelegenheid hebben om te laden.

Bouwmachines, en zeker de zwaardere zoals graafmachines, hebben veel energie nodig om de hele dag te kunnen werken. Dat betekent dat in de buurt van de projecten in onze stad laadvoorzieningen aanwezig moeten zijn om die energie te leveren. Op dit moment zijn er in Arnhem meer dan 1000 laadpunten tot 22 kW (voor kleine apparatuur) en 100 snellaadpunten (vanaf 50 kW, voor grotere machines). Echter, deze laatste laadvoorzieningen zijn niet van de gemeente Arnhem. Vaak hebben we weinig invloed op de inzet daarvan en zijn deze niet te reserveren voor een project (b.v. omdat het op particulier terrein staat, zoals bij bouwmarkt of restaurant). Om het risico van te weinig laadvoorzieningen in de komende jaren te verkleinen werkt de gemeente Arnhem aan een laadplan: dit zal eind 2024 gereed zijn. Dit plan is erop gericht om voor bouwmachines, maar ook voor andere gebruikers, zoals doelgroepenvervoer, logistiek en taxi's voldoende (snel)laadvoorzieningen voorhanden te hebben. De gemeente gaat het zo inrichten, dat wij voldoende inspraak hebben op de laadprijs en de inzet van deze locaties. De raad wordt hierover nog geïnformeerd.

Financiën

De extra kosten voor de Arnhemse Routekaart SEB 2024 met minimale eisen zijn nihil blijkt uit recente aanbestedingen. Met name kleine materieelstukken worden emissieloos geëist en deze zijn al goed verkrijgbaar en betaalbaar.

Koploperprojecten (zie ook tabel 9 en 11 in bijlage 'Routekaart SEB ministerie') waarbij aannemers door middel van gunningscriteria worden uitgedaagd tot meer emissieloos werken leiden wél tot extra kosten. De exacte kosten zijn moeilijk te kwantificeren omdat dit sterk samenhangt met het type machine dat wordt ingezet en de draaiuren op een project. Ook de snelheid waarmee de markt zich ontwikkelt is moeilijk voorspelbaar. Voor veel voorkomende projecten zoals wegreconstructies zien we meerkosten van 5 tot 15% op het uitvoeringsbudget. Van dit soort projecten voeren we er ca. 15 per jaar uit. Bij een gemiddelde aanneemsom van € 1 miljoen, hebben we het over een kostenpost van 15 miljoen per jaar: bij een bandbreedte van 5% - 10% meerkosten zou dan dus sprake zijn van € 0,8 mln. - € 2,25 mln. meerkosten.

Door het rijk is een bijdrage van € 5 mln. beschikbaar gesteld per aanvrager tijdens de looptijd (tot 2030) van de Regeling stimulering Schoon en Emissieloos Bouwen voor medeoverheden (SPUK SEB). In het startjaar 2024 bedraagt het plafond per overheid € 400.000. Met deze uitkering kan een deel van de meerkosten worden gedekt en bestaat uit een bijdrage per werkdag per materieelstuk. Van de jaarlijkse meerkosten is dus gemiddeld € 0,9 mln. per jaar te dekken vanuit de SPUK SEB. De meerkosten boven het deel dat gedekt kan worden vanuit de SPUK SEB worden gedekt vanuit de bestaande budgetten mobiliteit.

Datum : 12 november 2024
Zaaknummer : 4373606
Pagina : 4

De uitkering wordt tijdens de looptijd aangepast aan de marktontwikkeling en kan dus wijzigen. In het algemeen geldt dat de bijdrage voor kleine materieelstukken de meerprijs dekt en voor grotere materieelstukken deze een deel van de meerkosten dekt. Dit levert mogelijk een kleine vertraging op in de uitvoering van nieuwe wegenbouwprojecten en onderhoudsprojecten.

We verwachten overigens dat kosten vanaf 2025 gaan dalen doordat mobiele graafmachines 'af fabriek' worden geleverd en niet meer hoeven worden omgebouwd zoals nu wel het geval is. Daarnaast is de verwachting dat de markt zich steeds meer zal aanpassen aan de vernieuwde eisen en de hogere vraag naar zero-emissie machines op den duur zal leiden tot lagere kosten.

De extra capaciteit die nodig is bij Projectleiding en Directievoering, alsmede bij Inkoop en Aanbesteding, wordt gedekt uit de projectkosten.

Afstemming op zero emissie stadslogistiek (ZE zone)

De Arnhemse routekaart SEB heeft raakvlakken met de zero emissie zone voor de binnenstad. De eisen die worden gesteld moeten niet tegenstrijdig zijn en uitlegbaar zijn. De routekaarten zijn met elkaar vergeleken en kennen eenzelfde groepspad. Verwezen wordt naar bijlage 'Routekaart 2024'.

Communicatie

De aannemers zijn in 2023 op twee momenten geconsulteerd. De opmerkingen die hier zijn opgehaald zijn verwerkt in de Routekaart Arnhem 2024. Periodiek wordt middels marktdialogen met onze aannemers een evaluatie gehouden van de Arnhemse routekaart en wordt deze indien nodig bijgesteld. Intern is een programmeerteam ingericht dat regelmatig afstemt en nieuwe werkwijzen implementeert in projectmatig werken en het handboek inrichting openbare ruimte.

De Routekaart Arnhem 2024 wordt gepubliceerd richting aannemers. De raad wordt later dit jaar geïnformeerd over het laadplan.

Hoogachtend,
het college van burgemeester en wethouders van Arnhem,
de secretaris, de burgemeester,

J.H. de Baas

A. Marcouch

Bijlage:

- Arnhems Routekaart SEB 2024